

pampeliška krkonošská

rozrazil chudobkovitý

Během opakovaného čtvrtročního zalednění severní a střední Evropy se nejvyšší, nikdy nezaledněné hřebeny Krkonoš staly domovem druhů charakteristických pro severskou tundru a alpínské trávníky. V kontextu evropských hor zde vzniklo zcela ojedinělé prostředí, které vědci označují jako arкто-alpínskou tundru. Je dokonale zachována především ve vrcholových partiích Sněžky a dodnes poskytuje útočiště organismům, jejichž domov je daleko na severu Evropy nebo v Alpách. Patří mezi ně např. bika klasnatá, rozrazil chudobkovitý, sítna trojklanná, lipnice plihá, jinoradec kadeřavý, severské a alpínské lišejníky rodů vousec, puklérka či šidlovec, z živočichů pak pavouk slídač ostnohý, brouk kvapník bloudivý, vzácný rejsek horský nebo pěvuška podhorní, která je zde nejvzácnějším ptačím druhem.

Sněžka hostí i některé z proslulých krkonošských endemitů, organismů známých pouze z tohoto pohorí. Patří k nim jestřábník severský, černající a Schneiderův, jeřáb sudetský, pampeliška krkonošská, zvonek český nebo motýl huňatec žlutopásný krkonošský.

huňatec žlutopásný krkonošský

pěvuška podhorní

V Krkonošském národním parku bychom se neměli chovat jako bezohlední dobyvatelé, ale vnímat jeho přírodní krásy v roli skromného obdivovatele a slušného návštěvníka. Neboť příroda je tu doma a my jsme pouze její dočasní hosté.

Níže uvedené berte, prosím, jako návod, čím může každý z nás přispět k zachování unikátního prostředí Sněžky:

- Jásejte potichu. Zdejší zvířena vám stejně nerozumí a dalším návštěvníkům může stejně pocity navozovat ticho.
- Váš čtyřnohý miláček může být z nadmořské výšky a lidského hemžení na vrcholu docela zmatený. Raději ho nechte na vodítku.
- Rozkvetlá horská květena by měla být jen potěchou vašich očí. Daří se jí tady, nikoli na vašich zahrádkách.
- Svá kola nechte dole v údolí a vrchol zdolejte po svých.
- Chcete-li se po výstupu na vrchol občerstvit, odnese v batohu zpět vše, co po vašem posilnění zůstane.
- Vrchol Sněžky je domovem vzácných rostlin a živočichů, kterých si ani nemusíte všimnout. Nejlépe je ochráníte, když zůstanete ve vyhrazeném prostoru a na značených turistických cestách. I tak uvidíte vše, co výhledy do čtyř světových stran nabízejí.
- Kamenité sutě a mrazové půdy na svazích Sněžky jsou svědectvím tisícileté „stavební“ činnosti mrazu a ledu. Nesnažte se těmito přírodními silám konkurovat a nebudujte zde žádné pyramidy z kamení jako svědectví o vašem pobytu, ani nepoužívejte kameny k hodu do dálky.

Děkujeme a přejeeme příjemný pobyt!

SNĚŽKA – OSTROV ARKTIDY UPROSTŘED EVROPY

Sněžka – ostrov Arktidy uprostřed Evropy

Vydala Správa Krkonošského národního parku v roce 2015
Text: Jan Štursa, Jirí Flousek, Jan Vaněk, Radek Drahný
Foto: Kamila Antošová, Radek Drahný, Jan Vaněk
© 2015, Správa Krkonošského národního parku,
Dobrovského 3, 543 01 Vrchlabí

Vytištěno na recyklovaném papíře.

ISBN 978-80-87706-70-1

112

SOS

150

HASIČI

155

LÉKAŘ

158

POLICIE

602 448 338

nebo 1210

(+48) 985

nebo 601 100 300

HORSKÁ SLUŽBA (CZ) / GOPR (PL)

Sněžka – ostrov Arktidy uprostřed Evropy

Nejvyšší, nejchladnější, zároveň však nejnavštěvovanější vrchol Krkonoš i okolních evropských středohor. Taková je hora, přitahující již po staletí zájem horalů, přírodovědců, turistů i umělců. Masiv Sněžky je unikátním dokladem dramatických přírodních událostí, které formovaly naši přírodu v minulých geologických dobách.

Přístupný vrchol Sněžky má rozlohu přibližně jako fotbalové hřiště. Ve vrcholné sezóně je denní návštěvnost vrcholu až 10 000 osob. Pro tak malou plochu to je obrovská zátěž. Pokud by se tam sešli všichni najednou, tak by ani nemohli rozpačit ruce, aniž by se jeden druhého nedotýkali. Jedná se o velké riziko pro vzácnou přírodu, ale představuje to i značné nepohodlí a omezení pro návštěvníky vrcholu. Právě pro zachování jedinečné přírody má lanovka na Sněžku dohodnutou maximální přepravní kapacitu na 250 osob za hodinu.

Z historie dobývání vrcholu

Nejvyšší vrcholy hor od pradávna přitahují zájem člověka. Sněžka není výjimkou, neboť již od 15. století se datují nejrůznější zprávy o cestách k jejímu vrcholu. Jedním z prvních, kdo na Sněžku vystoupil, byl v roce 1456 jakýsi benátský kupec, hledající zlato v Obřím dole. Roku 1569 změřil výšku Sněžky na 2035 m n. m. (!) Jiřík z Řásně, v letech 1665 až 1681 nechal slezský šlechtic Schaffgotsch vybudovat na jejím vrcholu kapli Sv. Vavřince.

V letech 1850 a 1868 rozšířily počet vrcholových objektů Pruská a Česká bouda, v roce 1900 meteorologická stanice, v letech 1949 až 1951 došlo k výstavbě lanové dráhy z Pece pod Sněžkou přes Růžovou horu až na vrchol Sněžky. V provozu je dodnes a společně s nedalekou lanovkou z Karpacze na Kopu významně přispívá k tomu, že se Sněžka postupně změnila v rušné poutní místo, které ročně navštíví téměř 3/4 milionu turistů.

Masiv nejvyšší hory Krkonoš tak patří mezi nejnavštěvovanější evropské hory, bohužel se všemi nežádoucími dopady na zdejší unikátní přírodu – vyšlapáváním zkratk a erozí půdy, poškozováním vegetace a mrazem tříděných půd, hromaděním nejrůznějšího odpadu, hlukem a rušením živočišstva i zavlečením nežádoucích cizích organismů. Pro svou jedinečnost Sněžka požívá nejpřísnější ochranný statut 1. zóny národního parku.

Dílo dávných ledovců

Trojboký jehlan Sněžky, zřetelně převyšující okolní zaoblené krkonošské vrcholy, je jedinečným svědectvím geologicky nedávné existence ledovců uprostřed Evropy. Svahy Sněžky v minulosti ze tří stran modelovaly ledovce, stékající do Obřího a Jeleního dolu a dolu Lomničky. Na modelaci se podílela i vodní eroze, sněhové a zemní laviny. Postupně tak vznikl tvar, který nemá ve středoevropských horách obdoby. Odborníci ho nazývají karling nebo matterhorn. Z vrcholu Sněžky jsou vidět další stopy po existenci ledovců – kary Úpské jámy, Studničních jam a jam Malého a Velkého Stawu na polských svazích Krkonoš. Rovněž příčný profil Obřího dolu v podobě písmene U je pozůstatkem po modelační činnosti mohutného ledovce, který stékal téměř k okraji Pece pod Sněžkou.

Samotný vrchol Sněžky a nejvyšší svahy pod ním však ledovec nikdy nepokryval. Tam panovalo mrazivé a větrné klima, v jehož důsledku vznikly další unikátní jevy – mrazem tříděné půdy. Kamenné mnohoúhelníky a brázdy, svahové terasy, rozsáhlé kamenné sutě vytvořené z mrazem zvětralých úlomků svorů, fylitů a kvarcitů, hlavních hornin budujících masiv Sněžky – to jsou výjimečné pozůstatky po geomorfologických procesech, které zde probíhaly v dobách, kdy v této části Evropy panovalo arktické a subarktické podnebí. Sněžka je dokonalou učebnicí, vysvětlující děje v geologicky nedávné minulosti, ale i současné formování povrchu našich nejvyšších hor.

